

Miestny úrad mestskej časti Bratislava-Petržalka

Materiál na rokovanie
miestnej rady
dňa 19.9.2017

Materiál číslo: 88/2017

Stratégia rozvoja miestnej demokracie v mestskej časti Bratislava-Petržalka návrh

Predkladateľ:
Vladimír Bajan
starosta

Materiál obsahuje:
1. Návrh uznesenia
2. Dôvodovú správu
3. Prehľad doterajších foriem participácie
obyvateľov
4. Návrh ďalšieho postupu

Spracovateľ:
Milka Podmajerská
zástupkyňa prednostu

1. Návrh uznesenia

Miestna rada mestskej časti Bratislava-Petržalka

o d p o r ú č a

Miestnemu zastupiteľstvu mestskej časti Bratislava-Petržalka

z o b r a ť n a v e d o m i e

Stratégiu rozvoja miestnej demokracie v mestskej časti Bratislava-Petržalka - návrh

v y t v o r i ť

pracovnú skupinu na dotvorenie Stratégie, zloženú zo zástupcov poslaneckých klubov
a zamestnancov miestneho úradu

2. Dôvodová správa

Podpora miestnej demokracie je pridanou hodnotou pre kvalitu verejných rozhodnutí, otvorenú správu, aktívnu spoluúčasť verejnosti na miestnom rozvoji a verejnej kontrole.

Dlhotrvajúci nezáujem a nedôvera verejnosti k politike sa vo výraznej miere negatívne prejavuje aj na vzťahu obyvateľov k samospráve. Tento trend nie je pre demokraciu dobrý. Skôr naopak. Nevyužívanie participačných mechanizmov a všeobecná apatia neprispievajú k rozvoju občianskej spoločnosti a tiež nepodporujú lokálpatriotizmus. Štandardne nízka volebná účasť voličov na komunálnych voľbách, nízky záujem verejnosti o tvorbu všeobecne záväzných nariadení, ale aj rozporné petície k tomu istému problému sprevádzajú mnohé samosprávy na Slovensku.

Mestská časť Bratislava–Petržalka v ostatnom období zapracovala do svojich rozhodovacích procesov viaceré opatrení v rámci protikorupčných opatrení, podpory občianskej participácie a zvyšovania manažérskych kompetencií v riadení. Napriek tomu, že boli ocenené a uspeli v prestížnych hodnoteniach, o tieto možnosti spoluúčasti na rozhodovaní väčšina obyvateľov doposiaľ neprejavila aktívny záujem. Je však namieste vnímať ich pozitívne, pretože zvýšili informačnú hodnotu o dianí na úrovni MČ.

Stratégia rozvoja miestnej demokracie - ako ucelený koncept permanentného dialógu s obyvateľmi s definovanými postupmi otvorenej správy - môže zvýšiť všeobecný záujem o spoluúčasť obyvateľov a ich formálnych či neformálnych združení na podpore miestneho života.

Výbor ministrov Rady Európy 6. decembra 2001 prijal Odporúčanie o účasti občanov na miestnom verejnom živote. Dokument bol prijatý v presvedčení, *„že miestna demokracia je jedným z pilierov demokracie európskych krajín a jej podpora predstavuje faktor stability.“* Petržalka sa stotožňuje s týmto presvedčením, v dôsledku čoho do rozhodovacích procesov a riadenia postupne aplikovala viaceré inovatívnych postupov pre podporu účasti obyvateľov na spolurozhodovaní. Petržalka sa tiež stotožňuje s tým, *„že dialóg medzi občanmi a miestne volenými predstaviteľmi je pre miestnu demokraciu rozhodujúci, pretože posilňuje legitimitu miestnych demokratických inštitúcií a efektívnosť ich aktivít.“* Zároveň sa stotožňuje s odporúčaním Rady Európy: *„Zlepšiť miestne predpisy a praktické ustanovenia týkajúce sa účasti občanov na miestnom verejnom živote a prijať v rámci svojich kompetencií všetky ďalšie opatrenia na podporu účasti občanov.“*

Občianska participácia je predpokladom demokracie a v praxi znamená priblíženie verejnej moci širšej verejnosti. Preto je potrebné ju vnímať ako aktívnu občiansku platformu. Nakoľko sa nemôže prikázať a ani efektívne merať, výsledný záujem o verejné dianie musíme vnímať ako slobodný prejav záujmu jednotlivcov alebo určitej skupiny ľudí.

Pod pojmom „občianska participácia“ máme na mysli predovšetkým konkrétnu účasť obyvateľov Petržalky na verejnom rozhodovaní. Rozlišujeme pritom niekoľko stupňov občianskej participácie :

- pasívne informovanie
- aktívne informovanie
- seriózne posudzovanie pripomienok
- zdieľanie rozhodovacej právomoci
- kontrola rozhodovania.

Stratégia rozvoja miestnej demokracie by mala mať nielen informačnú a komunikačnú hodnotu, ale aj edukačný rozmer. To znamená proaktívnu komunikáciu vo vzťahu k cieľovým skupinám obyvateľov – voličov, obyvateľov aktívnych v mimovládnom sektore a súkromnom sektore a žiakov na školách.

3. Prehľad doterajších foriem participácie obyvateľov na správe vecí verejných v mestskej časti Bratislava-Petržalka

Transparentná Petržalka
Etický kódex voleného predstaviteľa
Etický kódex zamestnanca

Zásady hospodárenia s majetkom
Zásady hospodárenia s obecnými bytmi

VZN o pridelovaní dotácií

Zrušenie poplatkov za prístupňovanie informácií podľa zák. č. 211/2000 o slobodnom prístupe k informáciám

Neustála modernizácia a napĺňanie webstránky (ocenenie Zlatý erb)
Komunikácia prostredníctvom portálu Odkazprestarostu.sk (ocenenie Zlaté vedro)

Participatívny rozpočet

Zásady vybavovania petícií
Mediálna rada
Rada seniorov

Na informovanie obyvateľov Petržalka využíva svoju webstránku, profil na Facebooku, newsletter, spoluprácu s mediálnymi partnermi Petržalské noviny a TV Bratislava, ďalej lokálne či celomestské médiá, úradnú tabuľu či tabule v KZP.

Participácia obyvateľov na správe vecí verejných v podmienkach mestskej časti Bratislava-Petržalka je alebo bola realizovaná niekoľkými spôsobmi. Za otvorenosť a transparentnosť bola aj viackrát ocenená. Petržalka sa v rebríčku **Otvorená samospráva**, ktorú každé dva roky zostavuje Transparency International (TI), nachádza vždy na najvyšších priečkach. Na základe týchto hodnotení Petržalka neustále svoje procesy a postupy inovuje či zefektívňuje práve v zmysle odporúčaní TI. Predovšetkým išlo o úpravu a napĺňanie informácií, poskytovaných na webstránke – podrobnejší prehľad o procesoch verejného obstarávania či o územných a stavebných.

V roku 2014 sme v uvedenom rebríčku získali celkovú známku B+ (6. miesto, spolu 67%), v roku 2016 A- (7. miesto, spolu 72%). Na ostatné hodnotenie z roku 2016 sme reagovali listom zo dňa 30.11. 2016, v ktorom sme namietali niektoré nimi uvádzané zistenia, ktoré sa neopierajú o skutočnosť, do dnešného dňa sme však od TI nedostali odpoveď. Napriek tomu, že považujeme niektoré hodnotenia za skreslené, mestská časť sa drží na popredných miestach rebríčka a do roku 2016 bola dokonca najvyššie umiestnenou z bratislavských mestských častí.

Od roku 2011 implementuje naša mestská časť aj manažérstvo kvality prostredníctvom modelu CAF. V roku 2013 získala mestská časť titul **Efektívny používateľ modelu CAF**. V roku 2014 sa MČ zapojila do súťaže **Národná cena SR za kvalitu 2014** a získala Ocenenie zlepšenia výkonnosti v kategórii C2 Kritérium 1 Národná cena Slovenskej republiky za kvalitu 2016 13 Organizácie samosprávy. Systém manažérstva kvality je postupne zavádzaný aj do vybraných organizácií zriadených MČ a to ich zapojením do Národného projektu „Externé hodnotenie kvality školy podporujúce sebahodnotiace procesy a rozvoj školy“.

Webstránka www.petrzalka.sk prešla poslednými rokmi mnohými zmenami, prináša čoraz viac informácií ale aj možností, ako obyvatelia môžu jednoduchou a prístupnou formou zisťovať informácie o dianí v mestskej časti. Naposledy to bol **interaktívny rozpočet, Geografický informačný systém, Predpoveď počasia, možnosť sledovania aktualít podľa názvov ulíc či rubrika Nahlásiť podnet**. Stránka je moderná, prístupná aj pre slabozrakých a nevidiacich.

Na webstránke prebieha každý prvý pondelok v mesiaci **online diskusia so starostom**, kde obyvatelia kladú otázky alebo dávajú návrhy na zlepšenie života okolo nás.

V roku 2012 miestne zastupiteľstvo schválilo dokument **Transparentná Petržalka**, ktorý taktiež zaviedol niektoré formy komunikácie s verejnosťou, najmä pokiaľ ide o zverejňovanie množstva údajov, dokumentov či informácií. Za všetky môžeme spomenúť zverejňovanie materiálov na rokovania orgánov MZ vrátane pozvánok, uznesení a zápisníc tak komisí ako aj MR a to takmer mesiac pred rokovaním MZ, online prenos a archív vysielania z rokovaní MZ. Ďalej je to zverejňovanie územných a stavebných konaní, verejných obstarávaní i verejných súťaží, návrhu rozpočtu či zverejňovanie platu a odmien starostu a poslancov. Starosta zverejňuje svoje majetkové priznanie v plnom znení, poslanci v roku 2016 pristúpili k zverejňovaniu svojich odmien formou tabuľky. Okrem toho tento dokument zaviedol aj jeden z nástrojov participácie a to možnosť pre verejnosť zúčastniť sa rokovanie komisí, ktoré rozhodujú o prideľovaní dotácií. Túto možnosť však doposiaľ nevyužil ani jeden obyvateľ.

Mestská časť je iniciatívna aj na portáli www.odkazprestarostu.sk, v rámci ktorého sme získali taktiež dve ocenenia – Zlaté vedro za výbornú spoluprácu s portálom v roku 2015 a v roku 2014 piate miesto v úspešnosti riešenia podnetov občanov v kategórii veľké samosprávy a na tretie miesto v komunikácii s obyvateľmi Petržalky v tej istej kategórii.

V rokoch 2013 – 2015 Petržalka realizovala **participatívny rozpočet**, v rámci ktorého obyvatelia hlasovaním vyberali tie projekty, ktoré mestská časť zo svojho rozpočtu následne realizovala. Do výberu na hlasovanie zaradil miestny úrad tie projekty, ktoré vzišli z podnetov obyvateľov alebo z vlastnej činnosti. O hlasy Petržalčanov sa uchádzali projekty v oblasti opravy terás, rekonštrukcií detských ihrísk, športovísk, vnútroblokov či náhradnej výsadby. Počet hlasujúcich postupne stúpal - 2013 – 1.033 hlasov, 2014 – 1.674 hlasov, 2015 – 1.679 hlasov. Niektorými poslancami bol však tento spôsob vyhodnotený ako nedostatočný, preto sa predsedovia klubov v novembri 2015 dohodli, že mestská časť zatiaľ nebude pripravovať participatívny rozpočet, p. Päťprstá predloží návrh materiálu, ktorý bude schvaľovať MZ, k postupu pri zostavovaní participatívneho rozpočtu. Predkladaný materiál vznikol aj na jej podnet.

Participácia sa naplno využila v **processe prípravy programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mestskej časti**, do ktorej boli zapojení tak socioekonomickí partneri mestskej časti,

tak poslanci, odborné komisie pri MZ, miestny úrad ale aj široká verejnosť formou workshopov, verejných prerokovaní, sprístupňovaním informácií na webstránke...). Obdobne particiaptívnym spôsobom boli pripravované ďalšie dokumenty ako **Komunitný plán, Štúdia rozvoja cyklistickej dopravy, Štúdia pešieho pohybu, ale aj Územný plán zóny Matador.**

V ostatnom období sa uskutočnilo aj niekoľko **verejných prerokovaní**, okrem už spomínaných strategických dokumentov konkrétne na témy parkovisko na Wolkrovej ulici, výstavba plavárne, zavedenie rezidenčného parkovania, urbanistická štúdia „Južné mesto Bratislava-Petržalka – východná časť“, v spolupráci s mestom aj pokračovanie električky, územný generel dopravy či centrálna rozvojová os.

Najnovšou formou, ktorou miestny úrad získava spätnú väzbu od obyvateľov, je zapojenie sa do služby **Staffino**, prostredníctvom ktorej majú obyvatelia možnosť hodnotiť celkový dojem, odbornosť a prístup pracovníkov či rýchlosť pri vybavovaní.

Tieto postupy a dokumenty je v súvislosti s novými trendmi sledujúcimi princíp dobrej správy potrebné modifikovať, aktualizovať a atraktívnym spôsobom prezentovať verejnosti, tak, aby sa zvýšila informačná výbava verejnosti, čo je prvý predpoklad k formovaniu argumentov, názorov, postojov a prijímaniu foriem občianskej participácie.

Občianska participácia je predpokladom demokracie a v praxi znamená priblíženie verejnej moci širšej verejnosti. Preto je potrebné ju vnímať ako aktívnu občiansku platformu. Nakoľko sa nemôže prikázať a ani efektívne merať, výsledný záujem o verejné dianie musíme vnímať ako slobodný prejav záujmu jednotlivcov alebo určitej skupiny ľudí.

4. Návrh ďalšieho postupu

Na prípravu stratégie a jej uvedenie do života navrhujeme zriadiť pracovnú skupinu, zloženú zo zástupcov poslaneckých klubov pri MZ a zamestnancov miestneho úradu. Pracovná skupina by viedla diskusie o požiadavkách na spracovanie stratégie aj s ďalšími prípadnými konzultantmi.

Pracovná skupina by diskutovala o tomto návrhu opatrení, ktoré by doplnila o vlastné podnety:

4.1.Okamžite aplikovateľné zmeny

- 4.1.1. Konanie rokovaní zastupiteľstiev v poobedných hodinách, teda tak, aby sa ich mohlo zúčastniť čo možno najviac obyvateľov obce alebo mesta (odporúčanie Transparency International)
- 4.1.2. Úprava rokovacieho poriadku MZ v časti vystúpenia obyvateľov tak, aby bolo jednoznačne garantované právo občana vystúpiť na zastupiteľstve, pričom toto právo by nemalo byť podmienené predchádzajúcim súhlasom zastupiteľstva (odporúčanie Transparency International)
- 4.1.3. Zavedenie pravidiel pre zhromažďovanie obyvateľov v zmysle zákona o obecnom zriadení

4.2.Príprava stratégie rozvoja miestnej demokracie v podmienkach mestskej časti

Na základe návrhu pani poslankyne Pätoprstej ako aj po konzultáciách s odborníkmi navrhujeme zabezpečiť spracovanie dokumentu Stratégia rozvoja miestnej demokracie externe.

- 4.2.1. verejné obstarávanie na spracovateľa dokumentu „Stratégia rozvoja miestnej demokracie v mestskej časti Bratislava-Petržalka“
- 4.2.2. výber formy a spôsobu inštitucionálneho zabezpečenia občianskej participácie

Požiadavky na vypracovanie Stratégie rozvoja miestnej demokracie v mestskej časti Bratislava-Petržalka

Stratégia bude zastrešovať doposiaľ prijaté dokumenty a mechanizmy, zapracované do činnosti MČ, pri niektorých z nich je aj kvôli aktualizáčnemu prvku dôležitá novelizácia. Stratégia zároveň bude obsahovať nové prvky.

Všeobecnými princípmi občianskej participácie, ku ktorým by sa mala hlásiť aj Stratégia rozvoja miestnej demokracie v mestskej časti Bratislava-Petržalka, sú :

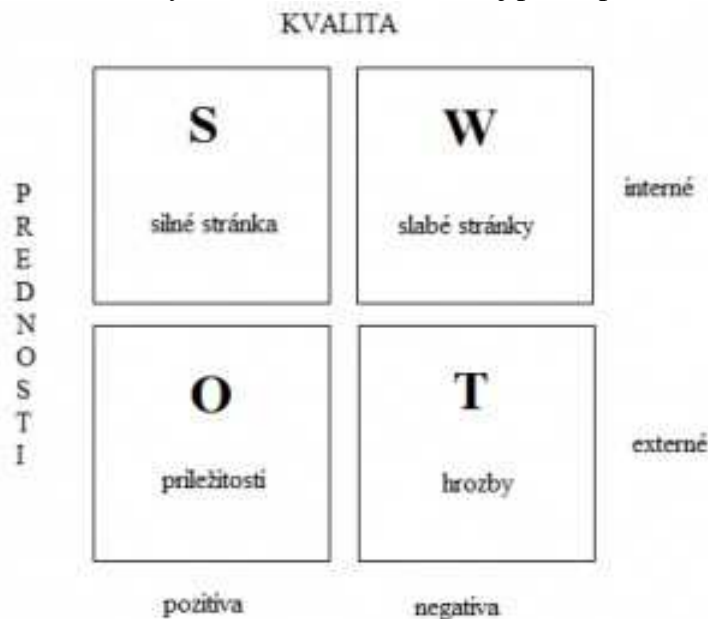
- zapájanie verejnosti do správy a rozhodovania v čo možno najskoršej fáze samotného procesu
- získavanie sústavnej spätnej väzby a jej vyhodnocovanie
- všeobecne zrozumiteľná podoba zverejňovaných informácií a dokumentov
- využívanie e-governmentu a moderných informačných technológií

Obsah dokumentu

1. Analytická časť

zahŕňa najmä:

- kompletnú analýzu súčasného prostredia občianskej participácie na základe overeného súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych dát,
- identifikáciu hlavných vonkajších faktorov ovplyvňujúcich občiansku participáciu,
- analýzu vplyvu vonkajšieho prostredia na vývoj občianskej participácie,
- SWOT analýzu zavádzania občianskej participácie:

Výstupom analytickej časti bude analýza vnútorného a vonkajšieho prostredia a východiská pre strategickú časť.

2. Strategická časť

zahŕňa najmä:

- víziu mestskej časti v oblasti občianskej participácie,
- formuláciu a návrh stratégie,
- výber a popis strategických cieľov v jednotlivých pilieroch .

Výstupom strategickkej časti bude návrh stratégie zavádzania a realizácie občianskej participácie v mestskej časti.

3. Programová a realizačná časť

zahŕňa najmä:

- identifikovanie cieľových skupín verejnosti,
- konkrétne formy a nástroje občianskej participácie,
- súbor ukazovateľov výsledkov a dosahov vrátane východiskových a cieľových hodnôt,
- popis úloh jednotlivých aktérov participácie,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie občianskej participácie, spôsob komunikácie, kooperácie a koordinácie,
- stručný popis komunikačnej stratégie participácie k jednotlivým cieľovým skupinám,
- systém monitorovania a hodnotenia,
- akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky (x+2) - vecný a časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení a projektov,
- informovanie verejnosti o realizácii participácie.

Výstupom programovej a realizačnej časti bude akčný plán a plán hodnotenia a monitorovania.

4. Finančná časť

zahŕňa najmä:

- indikatívny finančný plán na inštitucionálne zabezpečenie realizácie občianskej participácie,
- hodnotiace tabuľky pre jednotlivé kroky.

Výstupom finančnej časti bude indikatívny finančný plán a hodnotiace tabuľky

5. Záver

zahŕňa najmä:

- verejné pripomienkovanie dokumentu
- schválenie dokumentu zastupiteľstvom

Ďalšie požiadavky

- Počas spracovávania a realizácie analytickej, strategickkej ako aj programovej časti je nevyhnutné zapojiť relevantných aktérov mestskej časti vo forme pracovnej skupiny/pracovných skupín,
- dodávateľ bude organizovať a technicky zabezpečovať stretnutia pracovných skupín, bude ich odborne viesť, metodicky usmerňovať a robiť zápisnice zo stretnutí,
- dodávateľ zabezpečí odborníkov v danej oblasti, tak aby mohli odborne viesť jednotlivé stretnutia pracovných skupín,
- dodávateľ preukáže, že daná činnosť spadá do jeho predmetu podnikania, pre túto prácu je plne kvalifikovaný, vykoná ju samostatne, pod vlastným menom a na vlastnú zodpovednosť,
- dodávateľ preukáže dostatok kvalifikovaných osôb na výkon vyššie uvedenej činnosti a praktickú skúsenosť s vedením participatívnych procesov,

- dodávateľ preukáže referencie zo spracovania obdobného dokumentu v obciach alebo mestách s obdobnou štruktúrou ako mestská časť Bratislava-Petržalka (rozloha, počet obyvateľov...),
- dodávateľ predloží návrh komunikačného plánu procesu tvorby dokumentu,
- dodávateľ predloží návrh časového harmonogramu na spracovanie dokumentu s termínom ukončenia,
- dodávateľ zabezpečí administráciu komunikácie s odbornou i laickou verejnosťou (t.j. napr. zriadenie e-mailovej adresy, kam bude verejnosť dávať podnety a aj odpovede na ne...)